Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö - TVY ry
Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation - TVY rf
Sörnäisten rantatie 27 C 4, 00500 HELSINKI
p. 044 544 3613 · Y-tunnus 1003909-9
http://www.tvy.fi/ · etunimi.sukunimi@tvy.fi tai toimisto@tvy.fi

# TVY:n lausunto Hallituksen esitys: HE 134, 2016 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Arvoisa työelämä ja tasa-arvovaliokunta sekä puheenjohtaja,

TVY kiittää mahdollisuudesta lausua valtion talousarvioista 2017. TVY kiinnittää talousarviossa huomiota seuraaviin am. asioihin.

- TVY pitää hallituksen esitystä leikata ansiosidonnaista työttömyysturvaa 100:lla päivällä vastuuttomana. Ansiosidonnaisen työttömyysturvan leikkaus toteutetaan tilanteessa, jossa pitkäaikaistyöttömyys on ennätyksiä rikkovalla korkeudella. Työn tarjontaa työmarkkinoille on riittävästi, mutta työllisyyspalveluihin tulee panostaa nykyistä enemmän kohtaanto-ongelman selättämiseksi.

- TVY vaatii yleisesti työllisyysmäärärahojen nostamista. Esimerkiksi yhdistyksille, säätiöille, kunnille ja kuntayhtymille palkkatuki on rajattu vain 3 000 henkilötyövuoteen. Kolmannella sektorilla on tuhansia täyttämättömiä työpaikkoja. Vaadimme, että palkkatuen henkilötyövuosia lisätään 10 000:een.

- TE-toimistoille ehdotetaan 17 milj. euron lisäystä toimenpiteisiin, joilla tehostetaan työvoimapalveluita ja lisätään yksityisten palveluntuottajien käyttöä. Tavoitteena on, että 3 kk. välein haastatellaan työttömät työnhakijat. TVY toivoo, että tämä määräraha jaetaan TE-toimistoille, koska toimistoissa on valtava henkilöstövaje ja päällekkäistä ohjausta ei kannata järjestää. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut v. 2008 tasosta 40 000:sta n. 130 000 henkilöön vuoden 2016 loppuun tultaessa. Samaan aikaan TE-toimistojen henkilökuntaa on vähennetty.

Yhdistyksille, säätiöille, kunnille ja kuntayhtymille vain 3 000 henkilötyövuotta palkkatukeen. Palkkauskustannuksiin luvataan maksimissaan 1 800 euroa/kk (aiemmin 2 000 euroa/kk)

TVY vaatii yleisesti työllisyysmäärärahojen nostamista. Kolmannelle sektorille myönnettävään palkkatukeen tehdään 3 000 henkilötyövuoden katto. Kolmannelle sektorille on myönnetty vielä vuonna 2014 n. 12 000 henkilötyövuotta palkkatukeen. Pudotus on ollut tosi nopea ja tämän vuoden tammi-heinäkuussa palkkatuettujen henkilömäärä on ollut n. 3 600 henkilöä.

Pidämme vähentämistä vastuuttomana. Palkkatuella on järjestetty esimerkiksi työttömien yhdistyksissä hyviä lyhytkestoisia työpaikkoja työttömille, jotka eivät muutoin ole sijoittuneet avoimille työmarkkinoille.

Palkkatukipaikka kolmannella sektorilla ei ole ainoastaan väylä avoimille työmarkkinoille vaan se on yhteiskunnan edun mukaista lisäarvoa tuottava työpaikka. Työpaikka yhdistyksissä parantaa työkykyä, osaamista ja elämänhallintaa, perheiden hyvinvointia ja parantaa sijoittumista avoimille työmarkkinoille. Lisäksi sillä luodaan palveluita muille köyhille ihmisille.

On utopiaa ajatella, että kaikki vaikeasti työllistyvät tulevat työllistymään avoimille työmarkkinoille, koska työpaikkoja on vähän, mutta näiden ihmisten perheiden hyvinvoinnin ja tulevan työllisyyden näkökulmasta on tärkeää työllistää mahdollisimman paljon pitkäaikaistyöttömiä. Kolmas sektori tukee työllisyyttä silloin, kun markkinat eivät vedä tätä työvoimaa.

Te-hallinto leikkaa myös työllisyyspoliittisesta avustuksesta, jolla on järjestetty palkkatukityöpaikkoja tai muita työllisyystoimenpiteitä kolmannelle sektorille. Yhtälö on sellainen, että yhdistykset joutuvat lopettamaan toimintaansa ja vaikeassa työmarkkina-asemassa olevat työttömät jäävät vailla työllisyyspalveluita ja joissakin tapauksissa myöskin sosiaalista kuntoutusta (jota järjestetään kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille). Palkkatukea on käytetty kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden ohjaukseen.

TE-toimistoille ehdotetaan 17 milj. euron lisäystä toimenpiteisiin, joilla tehostetaan työvoimapalveluita ja lisätään yksityisten palveluntuottajien käyttöä – tavoitteena on, että 3 kk. välein haastatellaan työttömät työnhakijat

TVY:n mielestä on järkevää käyttää 17 miljoonan euron määräraha pelkästään te-palveluiden vahvistamiseen – ei yksityisten palveluottajien käytön lisäämiseen. Muistutamme, että TE-toimiston momentille myönnetään nettomäärärahaa 173 131 000 euroa. 10 prosentin lisäpanostuksella ei paikata TE-toimistojen resurssivajausta. TE-toimiston työntekijöiden henkilömitoitus on n. 2 700 henkilöä valtion talousarvion mukaan, kun ruotsissa 14 000 henkilöä palvelee suurin piirtein samaa määrää työttömiä (https://demokraatti.fi/kaviko-sipilan-hallituksella-mielessakaan-samalla-rahalla-olisi-voitu-palkata-te-toimistoihin-reilut-300-henkiloa/).

Te-palveluiden asiakashaastatteluihin eivät nytkään monet pääse, vaikka haluaisivat. 6 kk. Lykkäyksistä tulee paljon palautetta. Pitkäaikaistyöttömille tulee tarjota laadukasta TE-palvelua. Paljon kapasiteettia jää käyttämättä, jos pitkäaikaistyöttömien jäljellä oleva työpanos jää hyödyntämättä.

Kun yksityisten palvelutuottajien käyttöä lisätään, työttömien yhdistyksissä on valmiutta tarjota palveluohjausta. Tavoitteenamme on tarjota laadukasta uraohjausta ja työhönvalmennusta – (haastatteluja). Kolmannella sektorilla on pitkä kokemus pitkäaikaistyöttömien palvelutarpeista. Yrityksiä eivät välttämättä kiinnosta samat asiakkaat, koska nykyiset yritysmallit perustuvat nopeaan työllistämiseen (normaalisti 3 kk. sisällä työnhaun käynnistymisen jälkeen). Kolmannella sektorilla ei ole voiton tavoittelu keskeistä. Lisäksi yhdistyksissä on muitakin palveluita, kuin palveluohjaus.

Tuleeko yksityisten ja te-palveluiden välillä päällekkäistä työtä? Tätä kannattaa arvioida tarkasti.

Työttömyysturva Työttömyysturvan määrärahoiksi ehdotetaan 2,8 mrd. euroa, säästötavoitteena 200 milj. euroa à omavastuuaikaa pidennetään, ansiosidonnaisen työttömyysturvan korotusosia pienennetään, pitkän työuran korotusosasta luovutaan kokonaan ja työttömyyspäivärahan enimmäiskestoa lyhennetään 100 päivällä

TVY:n mielestä ansiosidonnaisen enimmäiskeston lyhentäminen ei ole työllisyyden edistämisen näkökulmasta järkevää. Jäsenyhdistysten pääasiallinen viesti on, että työnhakijat ovat motivoituneita

työnhakijoita. Ansiosidonnaisen leikkaaminen on ennen kaikkea säästötoimenpide passiivikustannuksiin, ei työllisyyttä lisäävä toimenpide.

Mielestämme ei ole riittävällä tavalla selvitetty olettamaa, että työttömät olisivat aktiivisempia työnhaussa, jos ansiosidonnainen työttömyysturvan päivät ovat lyhyemmät. Tämä havainto koskee esimerkiksi piikkiä työllistymistilastoissa, kun ansiosidonnaisen päivät ovat täyttyneet ja ihmisiä on tilastojen mukaan jonkin verran normaalia enemmän työllistynyt. Työllistymistilastojen piikkiä on tulkittu taloustieteellisessä kirjallisuudessa ainoastaan siitä näkökulmasta, miten tulotason tippuminen vaikuttaa työllistymiseen. Oletuksena on, että vähentyneet passiivitulot, tukevat työllistymistä, koska ihmisten tosiasiallinen motivaatio hakea töitä kasvaa (ja töitä on olemassa, johon hakeutua).

Piikki voi johtua myös siitä, että aktiivisen työllisyyspolitiikan keinovalikoima astuu voimaan, kun ansiosidonnaisen työttömyysturvan päivät loppuvat. Esimerkiksi 500 ansiosidonnaisen päivän jälkeen työttömät ovat olleet aiemmin oikeutettuna korkeimpaan mahdolliseen palkkatukeen. Tämä on käynnistänyt tukityöllistämismahdollisuuden kolmannella sektorilla, joka vielä tältä ryhmältä on ollut evätty. Kun asiakasvolyymit lasketaan tuhansissa, tämän pitäisi näkyä tilastoissa.

Valtiovarainministeriön ”Uudistuksia työttömyysturvassa – tarkastelussa enimmäiskeston lyhennys”. Selvityksessä viitataan Tatsiramous ja Van Oursin tutkimukseen, josta vaikutusmuuttujat on kerätty. Tatsiramous ja Van Ours sivuuttavat aktiivisen työllisyyspolitiikan vaikutukset työnhakijoiden työllistymisen kokonaan. Toteavat sen alaviitteessä todennäköisesti vähämerkitykselliseksi. Koska tarkastelu oli kansainvälinen, Tatsiramous ja Van Oursin rajaus on jokseenkin perusteltu, mutta maakohtaisissa tutkimuksissa aktiivisen työllisyyspolitiikan merkitys tässä yhteydessä olisi tärkeä arvioida (katsokaa alla lähteet). On kuitenkin kysymys ihmisten perusturvasta, sekä säästöarvioista, jotka saattavat heitellä miljoonilla euroilla.

Yleisesti, työn tarjonnan lisääminen saattaa olla perusteltua silloin, kun maan talous kasvaa. Mutta pitkäaikaisessa taantumassa on järkevämpää investoida leikkausten sijaan työllisyyteen ja koulutukseen. TVY muistuttaa siitä, että EU:n komissio ja neuvosto, sekä IMF ovat painottaneet aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan panostamista.

Asuntorakentamista edistetään ja valtion tukemia asuntoja pääkaupunkiseudulla kohdennetaan niitä eniten tarvitseville asettamalla uusille asukkaille 3000 euron kuukausituloraja.

Tämä on hyvä uudistus. Riittääkö? Tärkeää uudistuksessa on varmistaa, että asumisen kustannukset säilyvät matalana.

Yli 60-vuotiaille pitkäaikaistyöttömille kohdennetaan kertaluonteinen eläketuki – koskee 5 vuotta työttömänä olleita yli 60-vuotiaita

Tämä on hyvä kertaluontoinen uudistus. Pääasia, että kohderyhmältä kysytään haluavatko eläkkeelle.

Käynnistetään valmistelu kannustinloukkojen purkamiseksi ja työvoiman liikkuvuuden edistämiseksi sekä valmistelu työllisyyden lisäämiseksi ja työttömyyden keston lyhentämiseksi vuoropuhelussa työmarkkinajärjestöjen kanssa

Lapista on tullut nykyisessä tilanteessa valituksia, että ihmiset saavat karensseja, koska pitkiä työmatkoja on yksinkertaisesti mahdotonta järjestää julkisilla kulkuvälineillä. Pitäisi löytyä enemmän paikallisia ratkaisuja. Palkkatuki olisi tässäkin avainasemassa, että saataisiin pienille paikkakunnille järjestettyä työpaikkoja.

Työnhakijan roolia aktivoidaan velvoittamalla hakemaan aikaisempaa tiiviimmän raportointivelvollisuuden velvoittamina omaehtoisesti työtä sekä nykyistä useammalle tehdään työtarjouksia

Työtarjousten kasvattaminen on kasvattanut karenssien määrää samassa suhteessa. Tästä on tullut meille valituksia.

Miten lisääntynyt työtarjousten lähettäminen on linjassa henkilökohtaiseen työllistymissuunnitelman noudattamiseen? On tehty kanteluita, että TE-toimistot eivät noudata työllistymissuunnitelmia vaan ohjaavat työpaikkoihin, ja aloille, joita ei ole työllistymissuunnitelmassa sovittu. Työtarjouksia välitetään sähköpostikeskustelujen pohjalta. Pelisääntöjä tulee selkeyttää. Valituksia tulee myös siitä näkökulmasta, että välitetty työtarjous ei tosiasiallisesti takaa riittävää tuloa.

Omatoimista työnhakua korostamisen tueksi järjestetään työnhakuvalmennusta

Omatoimisen työnhaun korostaminen on tässä tilanteessa perusteltua. Vaikeimmin työllistyvien näkökulmasta intensiivinen uravalmennus on parempi palvelu, kuin työnhakuvalmennus. Täytyy kiinnittää huomioita myös minkä alan ihmisille tällaisia työnhakupalveluita tarjotaan.

TE-palveluiden järjestämisvastuu siirretään maakunnille vuoden 2019 alusta lähtien

Tämä uudistus herättää tässä vaiheessa enemmän kysymyksiä, kuin tarjoaa vastauksia. Mikä muuttuu käytännön työssä? Mistä työllisyyspalveluista vastaavat kunnat ja mistä maakunnat? Mitä resursseja on käytössä? Ohjaako valtio työllisyydenhoitoon jatkossa valtiontukia?

TE-toimiston tehtävä on yritys- ja työnantajalähtöinen työnvälitys, joka tukee nopeaa työllistymistä ja avoimien työpaikkojen mahdollisimman tehokasta täyttöä

Paljon jää työttömiä palvelukatveeseen. Kaikkia työttömiä tulee palvella perustuslain 18 § mukaan – ei vain niitä, jotka ovat lähempänä avoimia työmarkkinoita. Perustuslain 18 § lukee: ”Julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Oikeudesta työllistävään koulutukseen säädetään lailla.” Riittääkö Perustuslain toteuttamiseksi, että työttömille tarjotaan työtarjouksia paikkoihin, joihin he eivät todennäköisesti tule työllistymään? TVY:n mielestä on Perustuslain mukaista tarjota työpaikkoja, jotka työnhakijat voivat tosiasiallisesti täyttää.

Sähköiset TE-palvelut uudistetaan ja toiminta digitalisoidaan kattavasti, otetaan käyttöön profilointityökalu arviointivälineeksi työttömyyden pitkittymiseen, avoin digitaalinen työmarkkinatori ja hyödynnetään automaatiota työnvälityksessä

Profilointityökalun käyttö on tarpeen perustella työnhakijoille. Heillä tulee olla tieto, millä perustein heitä profiloidaan. Heillä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa siihen, mitä palveluita heille tarjotaan.

Mitä tarkoitetaan, kun hyödynnetään automaatiota työnvälityksessä? Tätä on tärkeä avata lisää, jotta asiakkaiden oikeusturva säilyy.

*Aktiivitoimenpiteiden määrää lisätään laajentamalla työttömyysetuuksien käyttötarkoitusta*
à Starttirahaan ja palkkatukeen on käytettävissä n. 257 milj. euroa

Virta pitkäaikaistyöttömyyteen on todella suuri etenkin yli 55-vuotiailla pitkäaikaistyöttömillä. Tälle ryhmälle tarvitaan erityisiä toimia, jos heidät halutaan työllistää. Pitää lisätä palkkatuen käyttöä ja tarjota räätälöityä työnantajan tarpeisiin sopivaa lyhytaikaista muuntokoulutusta.

TVY:n puolesta,

Jukka Haapakoski
Toiminnanjohtaja, 11.10.2016.
jukka.haapakoski@tvy.fi
+358 50 577 2580

## Lähteet:

Uudistuksia työttömyysturvassa - tarkastelussa enimmäiskeston lyhennys
yhteistyössä Allan Seuri ja Ulla Hämäläinen, 30.11.2015 Mauri Kotamäki
Taloustieteellinen yhdistys
http://www.taloustieteellinenyhdistys.fi/wp-content/uploads/2015/11/MauriKotamaki.pdf

VM/BO/R, 29.10.2015
*vm.fi/dms-portlet/document/0/394438*

**Journal of Economic Surveys,**
**Volume 28, Issue 2, pages 284–311, April 2014**
**Tatsiramous ja Van Ours**

”Kävikö Sipilän hallituksella mielessäkään? Samalla rahalla olisi voitu palkata TE-toimistoihin reilut 300 henkilöä” Kolumnit 25.09.2016
https://demokraatti.fi/kaviko-sipilan-hallituksella-mielessakaan-samalla-rahalla-olisi-voitu-palkata-te-toimistoihin-reilut-300-henkiloa/